

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Andreas Dolleris

Johannes Ewald

Gyldendalske Boghandels Forlag

JOHANNES EWALD

ANDREAS DOLLERIS

JOHANNES EWALD

EN HISTORISK DIGTNING

MED ILLUSTRATIONER AF DANSKE KUNSTNERE

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHADELSE FORLAG

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI

1900

Til min bedste Ven,

min lille Son og eneste Barn,

Ludvig Adolph,

kjærligst fra

Fa'er.

*Lær af de Mænd, hvis store Minder
aldrig slukkes i Tidens Strøm,
at Du kan skjænke den Stund, der svinder,
en Glands, der er mer end en flygtig Drom.*

[H. W. LONGFELLOW.]

.

INDHOLD.

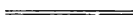
I. TEXT.

	Side
I. Ouverture	9
II. Slesvig	13
III. Arendse	18
IV. Paa Flugt	23
V. Landstigning	27
VI. Krigstogtet	32
VII. Virksomt Liv	37
VIII. Vildt og tæmmet	44
IX. Rygaard	48
X. I Vingaardsstræde —	52
XI. Rungsted	59
XII. En Kanefart	64
XIII. Anna Hedevig	70
XIV. Søbækshus	74
XV. Tre Høje	81
XVI. Anne Kirstine Skou	85
XVII. Balders Digter	88
XVIII. Vaagne Nætter	92
XIX. Døden	96
XX. Den sidste Rejse	101
XXI. Graven	105
XXII. Den levende Digtning	108

II. BILLEDER.

	Side
<i>Knud Larsen</i> : Frise til »Ouverture«	9
<i>Svend Ronne</i> : Slesvig Domscole paa Ewalds Tid . . .	13
<i>Carl Thomsen</i> : Ewalds første Møde med Arendse . .	19
<i>Knud Larsen</i> : Ewald bag Højen ved Elben	29
<i>Svend Ronne</i> : Walkendorfs Kollegium	37
— Frederiks Hospital	44
— Elhøj, hvorpaa Ewald skrev »Philet« . .	48
— Peder Spendrups Hus; nuværende Skik- kelse	52
<i>W. Marstrand</i> : Arendses sidste Besøg	57
<i>Svend Ronne</i> : Rungstedlund, hvor Ewald boede . . .	59
<i>Vilh. Rosenstand</i> : Wessel besøger Ewald i Rungsted . .	62
<i>Svend Ronne</i> : Ewald paa Kanetur til Hørsholm . . .	64
— Anna Hedevig Jacobsen	70
— Søbækshus, efter Johanne Wittendorffs Akvarel	74
— Torkel Baden som Dreng hos Ewald i Søbækshus	79
— Ewaldshøj i Rungsted	81
— Ewalds Bolig i Skindergade	85
<i>Knud Larsen</i> : Ewald i Selskab hos Skuespiller Rosings	89
<i>Svend Ronne</i> : Ewald dikterer »Udrust dig, Helt fra Golgotha«	94
<i>Bernh. Middelboe</i> : Schönheyder ved Ewalds Dødsleje	98
<i>Svend Ronne</i> : Ewalds Jordefærd	101
<i>J. Ridter</i> : Ewalds Grav	106
<i>Svend Ronne</i> : Ewalds Portræter, efter Pauelsen, Clemens og Kleve	108
— Slutningsvignet	112

I.

Ouverture.

Vore Strenges blev stemt,
    mens Kanonerne dundred,
    mens Ild rødned Himlen,
        og Blod farved Jord,
og hele Nationen
    ildfuldt beundred
    de blinkende Sværdes
        staalsatte Ord.

Vore Strengte blev stemt,
vore Toner fik Mæle,
naar jublende Sejer
gav dem Vinger til Flugt;
blev stemte ved Tab
af de tusinde Sjæle,
i Sorgen for dem,
hvis Øje blev lukt.

Vore Strengte blev stemt,
da de blinkede i Muldet
i forunderlig Solglands,
de gulddrevne Horn;
da Oldtiden varsled,
at mere end Guldet
skal blinke hver Agers
velsignede Korn.

Vore Strengte blev stemt,
naar storslagne Minder
i gigantiske Skikkelser
fryded vort Syn:
med Navne ved Navne
paa Mænd og paa Kvinder —
lig de høstlige Kornmod
betagende Lyn.

Vore Strengte blev stemt,
da os straalte for Øje
hin Frihedens Borg
med det festlige Tjeld,
med de blinkende Spir
og de straalende Fløje:
for den menige Kraft
et Foryngelsens Væld.

Vore Strengte blev stemt
for Sceptre og Kroner,
der smuldrede længst
og glemtes for Nyt.
— Jeg vil stemme min Streng
for de helligste Toner,
som for Menneskers opladte
Øren har lydt.

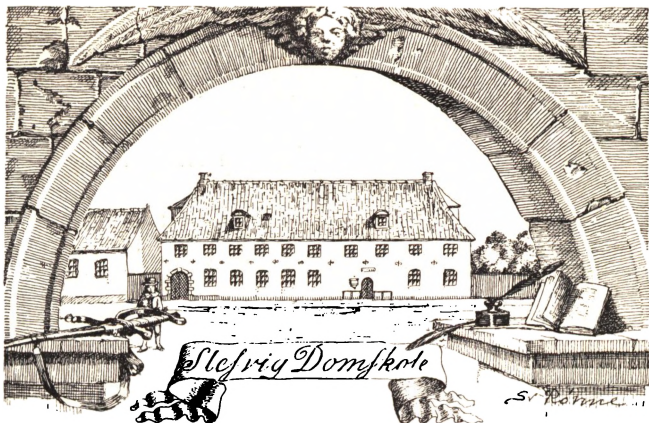
Jeg vil stemme min Streng
for en Sanger, hvis Mage
vort dejlige Danmark
til nu ej har kjendt, —
hvis Livs Labyrinth
var en Æventyr-Sage,
mer sælsom, vemodig,
end Nogens paa Prent.

Jeg vil stemme min Streng
for den vidunderlig Rige,
der var ringere end fattig
paa Guld og paa Gods, —
der saa dybt maatte dale
for saa vældigt at stige,
at hans Navn har en Lysglands
som Ingens hos os!

Forladt af sin Samtid,
der skjænkede ham Stene,
naar han tingede for aandige
Guldmønt om Brød;
af Snobber og Kræmmere,
der lod ham alene,
alene med sin Fattig-
dom og sin Nød.

Jeg vil synge en Sang
om vor Digtningens Gjenføder,
om Ham, som fornyede
vort Modersmaals Klang.
Og Alt, hvad jeg har
af Begejstring, som gløder,
af Aand og af Sjæl
skal fylde min Sang!

II.
Slesvig.

Hvad han leved og led
paa Guds herlige Jord,
har han tolket sin Samtid
i gribende Ord.
Blev han selv og hans Helte
end skabte til Død —
hans Sang har dog Morgenens
den evige Glød.

Hans tidligste Attraa
førte Krig med Fornuften:
han ønsked sig Vinger
til en Fart gennem Luften.
Og stærkere den blev
end hans Kæmpe-Fantasi:
han fik Vinger til at flyve
Sol og Maane forbi.

Han ønsked sig ud
til den fjerneste Zone,
gjennem Martyrdøden
at vinde sin Krone:
Han vandt den herhjemme
i sit Fædrelands Skjød
gjennem Lidelse, Savn
og en pinefuld Død.

Han ønsked at strande
i det store Ocean;
det var, som Livets Storme
kuldlyste hans Plan.
Men da hans Lykkes Skude
var splintret til Forlis,
da klang der omkring Vraget
en Hymne til hans Pris.

Hans Barndom ligger skjult
af et aldrig hævet Slør;
selv lod han Ingen titte
bag Barnekamrets Dør.
Og hun, som han nævned
»skjøn Marry« ved Navn,
forstod saalidt hans Aand,
som hun lindred hans Savn.

Den Dag, hans gode Fader
laa død paa sit Leje,
da drog den lille Søn
ad de ukjendte Veje;
og faderløs og frændeløs,
som i Visen det klang,
han havnede dernede
paa vor dyreste Vang.

Mon det dæmred ham i Sjælen,
•da han blev sønderjyds,
de Ord, han laante Vinger:
»Al vor Fortræd er tydsks«?
Mon han nemmed det dernede
ved Tyras brudte Virke,
i Læ af Cathedralens
ærværdige Kirke?

Maaske. — Vi véd, hans Indre
var Fyr og var Flamme;
»han, der kunde tolke,
hvad Andre kun stamme«.
Og vi fulgte Skolepogen
paa hans krigerske Færd,
naar Vidiestaven
han omdanned til Sværd;

Naar midt i den gamle
Domkirkeby
Drengenes Kolonner
lod Vaabnene gny;
naar Trommerne, de gungred,
og Piberne, de lød,
og Panden fik Buler,
mens Blodet, det flød.

Vi fulgte ham, der krigedes
i Gottorp Slottets Gade, —
ham, der ved Rømning drømte
en ny Robinsonade, —
ham, der blev hentet ind
fra sin fantastiske Flugt
og lænket blev forsvarligt
til Skolebænkens Tugt.

Men, trods Batailler og Vildskab
og Dreng-Kommers,
han tøjled dog Tanken
i de latinske Vers; —
trods alle Flyvenykker,
der fanged hans Aand,
han droges dog mod Hjemmet
af usynlige Baand.

Trods alle Helte-Sagn
og den islandske Sage,
som Musernes flinke Søn
han vendte tilbage.
Og var som Æventyrer
han ud i Verden rendt, —
han forbavsed dog Hjemmet
som femtenaars Student.

III.
Arendse.

Han stod paa Trappegangen
som Bud ved hendes Dør:
saa kom den Ubekjendte,
hvis Smil hans Hjerter tændte,
hvis Skjønhed tog ham fangen
som ingen Andens før.

Det lynte i hans Tanke,
det syded i hans Barm;
mens i hans Sjæl det flammed,
sit Ærind' frem han stammed
til denne Rosenranke
i Dørens aabne Karm.

Som dér hun stod højbaaren
for Digtekunstens Søn,
han hendes Billed tegned,
saa Rafaels Farver blegned, —

af ham hun blev udkaaren
for Evighed — i Løn.

Ham fanged Elskovs Rune,
da først han hende saa':
den majestætisk, hulde,
den fine, »skyggefulde«,
med Øjne mørkebrune
saa dybe som hans blaa.

Elsk mig, bød Læbens Rødme,
bød hendes Ungdomsskrud!
og Talen — Smilet — Væksten —
Alt, Alt ham lærte Texten:
det første Mødes Sødme,
som aldrig grandskes ud.

Og da — til Ja og Amen —
han kyssed hendes Haand,
da kjædedes forborgen
hans Liv, hans Sjæl til Sorgen, —
dem knyttet da tilsammen
uløselige Baand.

Da kunde knapt han kjende
sit eget Hjertes Takt:
Var der da sket et Under
i disse faa Sekunder,
han skifted Ord med hende
i Yndighedens Dragt?

Fortryllende Arendse!
Tilbedte! Ædle! Min!
Han bukkede forvirret,
mens han paa hende stirred —
og uden selv at ændse
paa Trappens nære Trin.

Da frelste hun itide
ham fra det dybe Fald; —
men da han vel var friet,
da var han ogsaa viet
til det, han skulde lide
som Menneske og Skjald.

— Hans Sjæl, der igjænfødtes,
Arendse, ved dit Blik,
blev lutret i dets Flamme,
omskabtes med det Samme:
Som Dreng han med dig mødtes,
som Yngling bort han gik.

Det Mødes Elskovsstemme
saa hellig blev og stor,
at Folk i Slot og Hytte
dertil med Undren lytte, —
at Ingen den kan glemme,
som hørte den paa Jord.

Hin Lidelseshistorie
har Sangeren gjenfortalt,
da han blev Dus med Nøden
og mærket var til Døden, —
dengang hans Digtning's Glorie
omstraalte ham og Alt.

IV.
Paa Flugt.

»Ja, min skal hun blive!
— Mit Eneste, mit Alt
skal hun vorde kaldt!
Jeg vil prise hendes Navn i et glødende Sprog,
jeg vil grandske og skrive,
saa ved Pen og ved Bog,
ved min mandige Færd
det skal kjendes, at jeg hendes Adel er værd!

Men er ej omsonst
alle Bøgenes Visdom, al Digtingens Kunst?
Den Vej er saa lang,
saa usigelig lang, —
og naaer jeg saa Maalet til Slutning engang,
til Prækestol og til Præstenavn,
da er hun som Brud i en andens Favn!

Nej Bøgenes Hær
og Grandskningens Vej under Lampeskjær,
de fører mig aldrig til Bryllupsfærd.
Men hil dig, du Krigens blinkende Sværd!«

Og Fantasien, den vældige, snarlig fik Bugt
med Vid og Forstand,
og den unge Student med Hjertet i Brand,
han snøred sin Randsel til hemmelig Flugt!

Det spired paa Mark, det grønned i Lund
hin vaarlige Stund,
da den kloge Johannes, den vage Mattis,
efter Broder-Raad og paa Burschevis,
forlod baade Hjem og Slægt og Bog
og gik ud paa hint Tog,
der i dybeste Grund
blev til Livets Forlis:
der skilte dem ad, saa ej deres Spor,
de mødtes mere paa denne Jord.

Tilvogns og endnu mere tilfods,
med Hovedet af Planer svimmel og ør,
med Foden tilblods
af de fjorten Mil
de naaed Korsør,

hvor Postpaketten laa sejlklar til Kiel.
Og videre det gik,
til Staden ved Elben i Sigte de fik.

Dér Mønten, den rulled saa let, som den kom,
den rulled, til Begges Lommer var tom.
Men standsed end Vinens gyldne Strøm,
ej standsed den gyldne Krigerdrøm:
Johannes ved Havnen prajed en Jagt
og tinged ad Elben sig Menneskefragt, —
og før Skipper og Skude til Fart blev klar,
var Digteren hvervet til Kammerhusar.

Men den Ældstes Mod desto dybere sank,
jo mer han paa Mønt og Kredit var blank, —
og da han saa skrev
til Hjemmet et Brev
om Parrets fantastiske Rønningsfart,
da stod der en Strid af den voldsomste Art,
hvor den Yngste blev
overøst med Trudsler — med Bønner — og Bank!

Saa skiltes de To
dernede ved Hamborgs Havnebro.
De skiltes under Taarer, i Oprør og Vc,
for aldrig mere hinanden at se.

Og ud fra Havnen Jagten stod
ad Elbens altid grumsede Flod.

Den Skipper maatte føle sig stolt ved sit Ror:
Johannes Ewald var paa Dækket ombord!

V.

Landstigning.

Paa fantastiske Vinger hans Tanker udføj
i den hældende Dag fra den ukjendte Høj; —
og mens Solen i Vest stod i Nedgangens Blod,
var der flammende Ild i hans Blik og hans Mod.

Hvad han vilde paa denne afsindige Færd?
Vinde Sejre og Ry i de Fremmedes Hær!
Han sig tænkte som Kæmpe — den velvoxne
Dværg,
for hvem Højen ved Elben blev Forklarelsens
Bjærg.

Imod Nord ligger Danmark, mit herlige Land; —
ak, det har hverken Krig eller Ulv eller Brand:
Imod Syden der lyser den blodige Bavn,
og der gaar over Valen den graadige Ravn.

— — Du livsalige Frihed! højmægtige Drot!
jeg vil hylde dit Navn i dit tindrende Slot,
der har Himlenes Himle til Væg og til Tag,
der er evig og ung som den straalende Dag.

Dig, livsalige Frihed, i Lysglands jeg ser,
og jeg kan under Solen ej ønske mig mer:
Vær velsignet, du Liv, som jeg nys har begyndt:
uden Venner og Slægt, uden Mad, uden Mønt!

Med sit Eje i Lommen, en ringe Pistol,
lod sin Drue han spille i den dalende Sol, —
og da knækket han havde sin Vinflaskes Hals,
var hans Lykke for Troner og Kroner ej fals.

— — Hvor dog Vinen den funkled, hvor Farven
var smuk!
Der var Himmerigs Klang i hans Flaskes Kluk-
Kluk!
Og i Markernes Tæppe var fintspundet Guld;
den frembrydende Vaar overstraalte alt Muld.

— — Saa for Venner, for Slægt, for Alverden
han drak:
først for dem, som han sidst og mindst skyldte
Tak,

sidst for Hende, hvis Navn staar livsalig i Glød
og skal lyse med hans, til hans Digting er død!

Saa en Skaal da for Manden i Faderens Sted,
for sin stakkels Hr. Broder — for Moderen med. —
Saa for Venner fra Krus og fra Sus og fra Dus,
fra Smerternes Leje, fra Studiehus.

— — Se, hvor Vinen mod Solen er luende smuk!
Der er Himmerigs Klang i hans Flaskes Kluk-
Kluk!
og den Klang, den sig blended med Fuglenes
Kor
til en Jubelens Ekstase for Himmel og Jord.

Min Arendse! mit ædle, mit dyre Klenod,
som jeg hemmelig, fejt og troløs forlod,
naar min Haand jeg tilbyder dig som General,
vær da naadig og mild mod din kjække Gemal!

Du vil glemme din Længsel, og hvad du har lidt,
over Glæden for ham, som i Kampen har stridt!

Hvilke mægtige Skyer! hvilken vild Formation,
der er store Kolonner: Kanon bag Kanon!

Til Kamp! Vi maa frem over Grave og Vold:
der er Tusinde Mand i min mægtige Sold!
Hør nu Kvindernes Graad, hør det vældige Gny!
Se: det brænder paa Jord og i Himmelen Sky!

Men er Fjenden først badet i Strømme af Blod,
vær Umyndiges Væрге, vær skaansom og god!

— — — —

Hvilke sælsomme Skyer! hvilken vild Horizont!
hvilken vældig Brigade — jeg selv i dens Front!

— — Snart dog Sønnen sig meldte, da Flasken
var tom,
medens Scenen og Drømmene skiftede om,
medens Tusmørkets Slør over Jorden blev spændt,
medens Sirius' spillende Stjerne blev tændt.

—————

Men da Flygtningen atter ved Bolværket stod,
og han stirrede ned ad den mudrede Flod,
blev hans Udfart end mer eventyrlig og kjæk;
thi hans Skipper var borte — og Skuden var
væk!

=====

VI.
Krigstogtet.

Hin spinkle, to Alen høje Student:
Menig i et Fodfolks-Regiment!
hin sextenaars, rebelske Fantast,
hvis bevingede Aand
mod Heltedaad og Bedrift var vendt, —
i hvis Hu Begejstringens Esse var tændt:
i Bast nu og Baand!
i Soldatens snærende Trøje spændt!

Men Stilling og Titel som Kammerhusar?
»Bedraget!« saa lød det simple Svar!

Og Marskalstaven, han drømte i Haand,
var fjern som hvert Officerspatent.

En Fremmed i et fremmed Land
blandt hundred Tusind Menigmand.

Et Nummer i en Verdenshær
med samme Pligt til En og Hver.

Af Kjæden kun et enkelt Led —
lidt mindre blank i Krig end Fred.

Den hele Trop: de samme Skridt —
Marionetfigurers Trit!

En Brøkdal af et Kollektiv:
o, store Gud, et Skyggeliv!

— — — — —

Var det Alt, hvad hans ildfulde Sjæl var værd?
Lønnen for hele hans Vovefærd?
Lønnen for al hans Møje og Savn?
Glandsen om hele hans Daad og hans Navn?

Saa hellere over i Fjendernes Lejr —
maaske dér for hans Heltedrømme var Sejr!

Saa flygted han bort fra Preussernes Hær!

—————

Og Sommeren kom, og Sommeren led:
Saalidt vi om den og Digteren véd.

Hin unge Sværmer, hin Troubadour,
forfremmedes til Regiments-Tambour,

Og da Østerrigs Hær gik i Vinterkvarter,
blev Sværmeren Underofficer.

Og Vinteren led, og Vaaren, den kom:
Historien melder saa lidet derom.

— — — — —
Men den følgende Sommer, da Dresden blev
skjændt,
var han dér under hele dens Bombardement.

Saa træffer vi ham en sørgelig Dag
for Døden paa Lazarethet i Prag.

— — — — —
Og Slag fulgte Slag i de ukjendte Egne:
Arendse fulgte hans Sjæl allevegne.

Mod Kanoner han gik, der, plantet paakors,
løsbændte hver Stund et tordnende: Mors!

Gjennem vildsomme Skove han flytted sin Fod;
det modned hans Aand og højned hans Mod!

Og ensomme Klostre, dem drog han forbi.
Der var Storhed omkring ham og Poesi.

Hvad han hørte og saa' af Ve og af Død,
af Hjælpsomhed, af Jammer og Nød,

Af Heltemod, af Fejghed og Tant,
af Ædelt og Raat, af Løgn og af Sandt, —

Af Kjærlighedsofre, som Krigen gav:
(se, Hustruen døde paa Mandens Grav!) —

Det blev en Erfaring dyrekjøbt:
I den blev hans Digtergenius døbt.

— — — — —

Men Ritmester-Graden og Marskalsrang?
»Bedraget!« igjen i hans Sjæl det klang.

Saa længtes han bort fra den krigerske Færd;
vel ogsaa hjem til sin Hjertenskjær. — —

Og han flygted paany fra de Fremmedes Hær!

Men nu den øvede Rømningsmand,
han vendte sin Fod
mod det elskede Hjem, det dragende Land,
han aldrig siden forlod.
Han trodsed hver Fare, Ild og Vand,
og viste sit Mod,
da et sumpet Morads
blev i Time paa Time hans Fristedsplads
mod dem, som efter Livet ham stod.

— — — — —
Med en preussisk Bonde han bytted Dragt
og vendte saa hjem fra sin Eventyr-Jagt —

Med Gry i sin Sjæl til hvert svulmende Digt!
i sit Legem: den altfortærende Gigt!

=====

VII.

Virksomt Liv.

Saa sad han bænket nu, som før
han ud i Verden drog
og grandsked i det gamle Maal
den gamle Bibelbog.

Saa sad han bænket nu, som før
det store Langvejstog
og blev, trods hver en Stuelærd,
en kyndig Theolog.

Saa sad han lænket nu, som før,
af Pligtens Hverdagsbaand
og drømte om sin Sejersløn:
Arendses bløde Haand.

Saa mødtes de en stille Stund,
en Løftets Stund paa Jord,
og sluttede, med Mund mod Mund,
en Pagt i Løndomsord, —

I Ord, der indtil denne Dag
en uløst Gaade blev, —
om Digterens Taarer end blev talt
og grandsket Alt, han skrev.

Men dengang straalte Lykkens Sol
for ham paa Bjærgets Top:
— Hvad Under da, han bygged først
et »Lykkens Tempel« op!

En Julidag, da Solen stod
nær Aftenhimlens Grændse,
da flyttede Arendse
til Brudeskamlen hen sin Fod.

Den Skammel blev et Rettersted,
trods Stuens Rosenskygge,
for Ewalds Fremtidslykke
og for hans Livs-, hans Sjælefred.

Og gik end dystre, lange Aar,
før Verden fik at vide,
at Sangeren maatte lide
ulægelige Hjertesaar, —

Vi véd det nu, hans Lykke brast
i Sommeraftenstunden,
dengang da hun blev bunden
i Hjemmet til en Anden fast.

Vel sandt, hans mægtige Natur
beskrev sin Ørnebane,
imens — »Den hvide Svane«
blev hende Livets Fangebur.

Vel sandt, han fik ej Borgerskab
og vandt ej Embedsrangen:
Hans Levebrød blev — Trangen!
hans Løn, det bitre, bitre Tab!

Og huskes det: hans Færd var svag,
skjøndt stærkt hvert Værk, han digted, —
husk ogsaa, hvem der svigted
hin skjæbnetriste Julidag!

Ossians og Klopstocks og Gerstenbergs Navne
lyste for Ewald som hellige Bavne.

Han, der i Walkendorfs Studiekammer
tændt fik sin Sjæl i de lyseste Flammer, —

Han, der jo grubled paa Menneskers Frelse,
medens han selv forliste sin Helse, —

Han, der jo digted om Tidernes Morgen,
glemmende Nuet og Pligten og — Sorgen, —

Han, der sin Tid og sin Slægt var en Gaade,
kunde sin egen Rune knap raade, —

Ossian og Shakespeare og Klopstock han glemte
dog for en Stund over Frederik den Femte.

Det var for ham, han sin Harpe da stemte:

»Hold, Taare, op at trille,
Og du, vor Cithar, stille!
Nu bæres Kongen bort
Til Graven.

Lad det forgrædte Øie
Sig end engang fornøie;
Vi see vor Frederik
Ei mere.

O Ynk! saa bær da, Norden,
Din største Skat til Jorden!
Op, Cimbrer, følger med
Og klager!

Viis, Naadig og Retfærdig,
Dig og din Throne værdig:
Tag disse Navne med
I Graven!

Farvel, vor døde Glæde!
Vi kan ei meer end græde;
Tag disse Taarer med
I Graven!

Hold, Taare, op at trille,
Og du, vor Cithar, stille!
Nu bæres Kongen bort
Til Graven.«

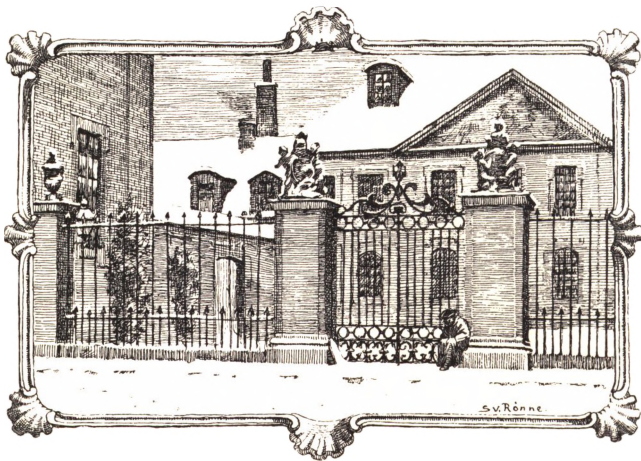

Hin Klagesang, saa følt, saa ny,
om Danmarks døde Konge,
den skabte i et Nu et Ry
til Digteren den unge.
Hin muntre Søn af Kjøbenhavn
forstod og tolked Landets Savn;
hans simple Ord gav Sorgen Navn
fra Tunge og til Tunge.

Og Livet for ham lyst og rigt
sin Herlighed lod ane;
med Kræfter nok til Sang, til Digt,
det vinked med sin Fane;
det vinked, trods hans brudte Mod,
hans Higen og hans varme Blod;
det viste Vejen for hans Fod:
den stolte Digterbane!

Saa kom — paa hans »Gjenløser-Svar« —
hans største Dignings-Gave:
hans Drama om hint første Par
i Paradisets Have:
de, som af Kundskabstræet aad,
de, som blev dømt til Charons Baad
og til at frydes under — Graad
og glædes mellem — Grave.

Saa vendte han fra Bibeltid
sin Hu mod Danmarks Sage,
mod Hjaltes og mod Bjarkes Strid,
og skabte os »Rolf Krage«,
— hans Hjertes Barn, saa er det sagt;
med det blev Nordens Oldtid vakt,
med det staar Ewald helt i Pagt
til Øhlenschlägers Dage.

VIII.

Vildt og tæmmet.

Den Saga er os velbekjendt
om ham den lystige Student,
der yppede Kommers,
der gjorde Vægtren Nattestrid, —
der skabte Gjennembruddets Tid:
det forrige Halvfjers.

Den Saga nær blev triviell
om ham, der halvvejs frøs ihjel
ved Frederiks Hospital,
da Porten dér han stænget fandt,
og Sønnen ham paa Gaden bandt
til næste Hanegal.

Den Saga er os velbekjendt,
da han som Rekonvalescent
til Seng fik Vintersne, —
da i hint skjæbnesvangre Blund
ham Nattekulden lagde Grund
til Fremtids bitre Ve.

Den Saga her er paa sin Plads,
at Sygelejet som Parnas
han nævnte siden da,
og mente, at Bethesda Dam
just passed til en Sang for ham,
hin Helt fra Golgatha.

Saa laa »Fru Marrys syge Dreng«
i Tider bunden til sin Seng
af stærke Smertensbaand, —
da »Pebersvendene« han skrev,
da »Philemon og Baucis« blev
omplantet ved hans Haand.

Naar Tiden saa for trægt sig sneg,
han samlede til Strengelæg,
til Lystighed og Dands
en munter Stab, en Ungdomshær,
der i den kaade Nattefærd
om Lejet halvt slog Krands.

Højt skingred da en Violin
omkap med Orgiets Sang og Hvin
til Gadens Natteravn.
Og Støjen samlede saa en Trop,
der stirrede mod Vindvet op
og nævnte Ewalds Navn.

Da glødede det i Digterens Blik,
naar djærve Ord og glad Musik
sig blandede her til Fest;
men de, som Søvn ej kunde faa,
de mødte Dagene derpaa
med Borgernes Protest.

Ja Dagene, som kom derpaa,
de mestendels var askegraa,
og Skjæbnen var kun krank.
Vi véd, at paa den muntre Leg
i Ensomhed hans Smerte steg,
hans ydre Lykke sank.

Den Saga, den bør være kjendt:
at ham den islandske Student
besøgte denne Tid
og ofred ham, han havde set,
den stakkels lidende Poet,
en Skjærv, en ringe Hvid.

Saa bøjed han, naar Gjæsten gik,
sit fine Hoved til et Nik
for Gavens Spe og Tort:
det Hoved, hvem et Guddomsbliv
gav Kronen for alt Digtningliv,
vi hidtil nævnte vort.

Da bød velkommen han den Harm,
den Gift, som rased i hans Barm,
den Nød, som tog hans Ven, —
da, borte fra den vilde Klang,
fra fyldte Glas, Sireners Sang,
han fandt sig selv igjen.

IX.

Rygaard.

Bernstorff, Greven, Bondevennen,
han med Hjertets rige Varme,
han med altid aabne Arme
for hver Digtekunstens Søn, —

Han og alle hans blev styrtet
ved Kabale, ved Intrige,
til en Sorg for Land og Rige,
først og sidst for Menigmand, —

Menigmand, som Ewald elsked,
og hvis Kaar han vilde højne
ved at aabne deres Øjne
for al Skjønhed over Muld, —

Ved at rydde Overtroen
bort fra deres lave Stuer,
ved at blæse Aandens Luer
af Oplysningstrangens Glød, —

Bernstorff, Digterflokkens Værgel
Ewald ristede din Rune
med Begejstring og med Lune,
da han vied dig »Philet« *), —

Da han færdedes derude,
fyldt med Planer, nye Tanker,
skjøndt som »Brændevinens Dranker«
Folk ham haanligt laante Navn.

*) Skrevet paa Elhøj i Gjentofte.

Hvad Han vilde? Skabe nye
Kaar for alle dem, som lide,
dem paa Livets Skyggeside,
dem, der helt har Skoen paa.

Selv var han jo syg og slagen, —
sang: at kun den sande Lykke
ejer den, der trygt kan bygge
ene, langt fra Verdens Larm.

Og han længtes mod det Fjerne,
over Skagerak og »Søen«,
hvor engang paa Stenkulsøen
Ossian i sin Vælde sang, —

Tænkte paa en Jøkelsrejse —
vented, til vort Maal at fange
svundne Slægters Sagn og Sange,
Videnskabs og Digtning's Guld!

Bernstorff, Digttervennen, laante
ham sit Øre, gav ham Haanden:
og det lysnede i Aanden
for den syge »Dannerskjald«.

Han i Digterdrømme rejste,
agted ej, hans Liv man dadled!
Fantasien »Bølgen sadled«,
styred saa mod Bretlands Kyst!

— Men, mens Ægirs vilde Ganger
snelt han tøjled over Vandet,
mindre snildt det gik paa Landet,
hvor han styrted ved sit Ridt.

Og da Hesten med ham snubled,
fik han mer end Stød og Skramme,
han blev lammet med det samme —
han, der alt var mærket nok!

Tyed saa til Hovedstaden
og blev til sin Stue baaret,
mere syg og værre saaret
end den Stund, han rejste ud.

X.

I Vingaardsstræde —

I Vingaardsstræde ved et Brænderi,
hvor Korn til Sprit og Bærme blev forvandlet,
der laa han — hvilken blodig Ironi! —
skjændt dér han ømt og nænsomt blev behandlet.

Dér strømmed Finkelduften ham imøde,
naar Kamrets Gjenbo-Dør blev lukket op;
Ak, altfor tidt han havde følt den gløde,
for sjældent dens Mænader han bød Stop.
— Nu var den Giften selv, som rased i hans Krop.

I Vingaardsstrædes fattige Logi,
dér strømmed dobbelt rig hans Digtning's Aare:
hans »Harlequin«, hans Klapper-Parodi,
hans Hymne: »O, forskaan mig, vise Daare!«
Og var i Ny og Næ hans Rygte plettet,
der straalte dog en Glorie om hans Haand —
den Haand, der møjsomt skrev paa Spækkebrædtet
og vidned højt: om Ild — om Flugt — om Aand —
trods alle Legemets uløselige Baand.

I Vingaardsstræde Venner kom som Gjæst,
og Manges Navne dér med hans skal leve:
Vi mindes først hin Trinitatis-Præst
og Peder Spendrup, — tænk paa Ewalds Breve! —
Og sænkede sig saa Søndags Aftenfreden,
da gjæsted Moderen Digtersønnens Bo.
Vel var det smaat med Moderkjærligheden:
det syntes dog, at Tillid og at Tro
til Ham i hendes Sjæl slog Spirer til at gro.

Men det var Havblik kun før Stormens Jag;
thi snart paany »grasserede Poeten«:
Med Venner og med Mønt en skjønne Dag
han tured rundt i Hyrevogns-Karetten,
og endte saa sin Dag — til liden Ære
for ham, hvis Aand var mer end adelsfødt —
hvor Vin i Strømme flød hos en Hetære,
hvor blanke Dalere blev paa Gulvet strøet, —
hvor mer end det: hvor Sjælens dyre Fred blev
ødt.

Og Dagen efter Anger mødte Nag:
han saa sit Liv forspildt, sin Sundhed øde; —
og var hin Dag derpaa ej hver en Dag,
dog altfor tidt de Tvende havde Møde.
— Han længtes bort fra Stadens grelle Vildhed,
fra Klaffertunger, Fristelser og Støj
til ensom Ro, til landlig Hvile-Stilhed.
Mens Tiden langsomt gled, hans Tanker fløj:
Maaske i Drømme alt han øjned »Ewalds Høj«!

— — I Vingaardsstræde banked det engang
med sagte Slag paa Døren til hans Kammer,
og ind hun traadte, hvem han ej besang
i Rhythmens Bølger eller Strofens Rammer, —

hun, som har tændt hans høje Sjæl i Flammer,
som blev hans »Tankes Tanke« her paa Jord, —
hvis Minde, trods hans Fald og Fejl og Jammer,
han viet har de helligste af Ord, —
en Virkelighedsdigtning, gribende som stor.

Han stille laa og tænkte,
med Kinden tynd og hvid,
da traadte brat ad Døren ind
en Ven fra fordums Tid.

Han længtes efter Livet,
— var selv til Døden dømt —
da traadte Hun til Lejet hen,
om hvem han havde drømt.

Hun traadte hen til Lejet,
hvem før han kaldte sin.
Nu var af hendes Skjønhed kun
tilbage en Ruin.

Og blegt var hendes Aasyn,
og mat var hendes Haar.
— Hvor var dog al den Yppighed,
der svulmede i Vaar?

Og Kummer havde præget
hvert eneste Træk,
og Lykken havde leget
med hende sit Gæk.

Den dejlige Arendse,
hvem elleve lange Aar
havde ført fra Drømmens Tinde
til Skuffelsernes Kaar,

Hun stod nu ved hans Side,
hun rørte ømt hans Haand
og bød for evigt saa Farvel
til Danmarks største Aand.

Med taarefyldte Øjne
hun fangede hans Blik :

»De gamle Tider er forbi!«
— — — — —
Og langsomt bort hun gik.

Var det et Syn i Drømme,
som dér han vaagen laa?
Nu mindst af Alt i Verden
sig selv han stoled paa!

Hun kom — ja saa at sige —
ad lukte Døre ind.
Hun kom — han aned det fuldtvel —
med offervilligt Sind.

Hvad hendes noble højre Haand
den syge Skjald har rakt, —
derom den venstre fik saalidt
som Verden Melding bragt.

— — — — —
»Arendse! min Arendse!«
Han saa' og saa' i Stuen om:
Han savned Ord, han savned Ord —
og Taarens Kilde — den var tom.

XI.

Rungsted.

Da Vaaren drog i Landet ind,
han drog til Rungsted ud,
til Møde med den friske Vind
og Sundets Bølgeskrud.

I Ensomhed, i landlig Ro,
omsust af Bøgetræer,
dér slog han op sin Digterbo
og — laante Navnet »Rungsted Kro«
et aldrig dunklet Trylleskjær.

Dér laa ham aaben Somren lang
den frie Strand og Mark;
dér saa' han »Skovens Sønner« sprang
i Dyrehavens Park.
Fra Havens »Bjerg« i Aftenrød
han øjned Kronborgs Mur; —
mens Solens Guld i Sundet flød,
og Hørsholms Kirkeklokker lød
i den betagende Natur.

Dér fra sin Stue »ovenpaa«
han hilste hundred Flag
paa Øresundets lyse Blaa —
og Helsings Bakkedrag.
Og var end selv han syg og arm,
han elsked Livets Lyst,
naar Leer klang til Stemmers Larm,
naar Bølgen vælted, blød og varm,
sig mod den unge, rige Kyst.

Men flytted Somren bort sin Sol,
og Vinterkulden bed,
da flyttede man Digterens Stol
i Skjænkestuen ned:
Dér, hvor man damped, drak og lo
og lænked mangel Ed,
dér sad han støt ved Puder to
og fik paa Fiskerskik og Tro
som Digter sandhedsklar Besked.

Hans Tanke dog, den brudte Mand,
paa Sommer-»Salen« blev:
Her, ved et Blækhuis uden Rand,
sin »Balders Død« han skrev;
her saa' sin Moder han igjen
— vel ej som Fredens Gjæst —
og ham, sin »faderlige Ven«,
mer blid af Tunge end i Pen, —
den strenge Trinitatis-Præst.

Her Johan Herman Wessel kom
paa Broderskabs Visit.
Dog — Billedtavlen maa staa tom:
vi kjender den saa lidt!

Men at den lidende Poet
i Kroens øvre Stok,
han har sin skjælsnske Fælle set,

har sammen med ham talt og let,
— dér er vor Viden sikker nok.

Dér i Naturens ødsle Flor
— som hvert et Barn det véd —
besang han i de stolte Ord
»Rungsteds Lyksalighed«:
et Digt med mere sjælfuld Klang
end noget, som har lydt, —
med Duft af Kløveret paa Vang,
med Rosens Ild og Ungdomsrang
— trods Hundredaaret lige nyt!

Ja, naar vi nævner Rungsteds Navn,
vi nævner Ewalds med!
Det rummet har hans Lyst og Savn,
hans Fryd og hans Fortræd.
— — Dvæl paa hans Høj en stille Stund
en Dag i høstlig Fred:
Da hvisker en usynlig Mund:
din Fod, den staar paa viet Grund,
her har Guds Jord et helligt Sted!

XII.

En Kanefart.

Snedækket skjulte Jorden
saalangt, som Øjet rakte,
og det gnistred og glimred
med funklende Krystaller
i Rungsted Hegn.

Og Sjæl-Søens Øje
med forunderligt Vemod
i den hældende Sommer,
naar det stirrer paa Vandreren
i de ensomme Skove, —
det var brustent i Døden.
Selv Øresundets Bølgeslag
var lænket af Isen:
dets Røst var forstummet,
og dets vuggende Sange
ej toned mod Land.

Men Solen, den spilled
paa den vidstrakte Snemark
i Millioner af Facetter,
som blændede Synet.

— — — — —
Og Bjælderne, de klang,
og Kanerne, de fór
paa den hvide, den skinnende Jord.

Og Sangeren fløj ud!
den værkbrudne Stakkel,
der elskede Solen,
og Livet og Lyset,

og den livsalige Verden,
som havde lukket sine Porte
for hans himmelsk-blaa Øje, —
som havde fængslet hans Legem
til Kakkelovnskrogen, —
som husvaled hans Aand
— den vældige, højbaarne,
gigantiske Skikkelse —
med Fiskernes og Bøndernes
Hverdagspassiar.

Og Sangeren fløj ud!
den værkbrudne Stakkel,
der var magret af Sygdom
og gusten og bleg
af Krostueluften,
af Pibernes og Punchens
sammensmeltede Dampe, —
den værkbrudne Stakkel,
der drømte om en Titel,
som voxer paa Træer
for Spillemand og Sangere,
der ter sig som Faders
velartede Sønner, —
skjøndt ej de fik Gnist
af hin himmelske Gave,

der skabte et Sprog,
som Aarhundred ej ælded, —
der skabte en Hymne
om Rungsted,
om Sundet,
om Markernes Fylde,
i saa svulmende Rhytmer,
at den undrende Skov
gav Gjenlyd deraf til Skaberens Lov!

Og Sangeren fløj ud!
i Tæppe og Pose —
og Kanen, den fór
ad de glindsende Veje,
og Bjælderne, de ringled,
og Hestene damped! —
Og Ungdommen jubled,
mens den forkrøblede Sanger
fik Blod i de fine
afblegede Kinder;
mens han følte den evige
Sommer i Barmen,
selv om Menneskeverdenen,
dybere end Naturen,
var stivnet til Is
og var givet Lavmaalsdjævelen i Vold.

Og Sangeren fløj ud
med sit lystige Selskab
langs den vinterklædte Strand,
op gennem Folehaven,
der skinnede snehvid
som en Dødningebrud.

— — — — —

Se, her er jo Kirken
og Hirschholms Fløje —
og hisset i Sundet
Stjernetyderens Ø!

Mathilde og Tycho!

— — — — —

Og Sangerens Aasyn
forvandles, formørkes.
Hvormange var der ikke,
som jog efter Lykken
— den ustadige Fugl —
i Slot og i Hytte
og greb den dog aldrig!
Mathilde og Tycho! —
for den Ene blev Skjændslen
en Gjenvej til Graven;
for den Anden havde Danmark ej,
trods hans Hæder, en Grav!

Og tungsindige Drømme
og Vinterdagens Kulde
mærked den Syges lidende Træk.

Men snart er han atter
paa sit »ensomme Kammer«.
— Hvorlænge mon han drømte
om den højlærde Titel?
Det kjender vi ej;
men et Eneste er kjendt:
At han efter Turen
med Kane og Klokker,
efter Vintersøndagens
barnlige Udfart,
fik Tilsagn om Rang
med Almissemmer,
fik tildelt sig Titel
af »Stymper« og »Skryder«, —
at han af en Gejstlig
i Kjole og Krave
blev haanet og skamskjændt
en hellig Juleaften
paa højkristelig Vis.

Det Ene vi kjender, —
og vi glemmer det ej!

XIII.

Anna Hedevig.

Sad han ensom i sin Hytte,
ensom med en Tankeskare, —
spredtes tidt hans dybe Tungsind
af to Pigeøjne klare, —

Af to Hænder, som ham bragte
Grønt til Skrivebordets Vase,
gjorde for ham Livets Ørken
til en smilende Oase, —

Af et Hjerte, som forstod ham,
og som skattede hans Sange,
føjte dybt hin Udfærdslængsel
hos en saaret stakkels Fange, —

Af en Stemme, som han elsked,
og som toned i hans Øre
fuldt saa lifligt som en Søsters,
der blev nægtet ham at høre:

Mild og venlig, ung og yndig,
kom hun Sangeren imøde,
farved hans de blege Kinder
som hans Drømme lyserøde;

Datter af den ømme Moder:
af hans Barndoms tro Veninde,
hvem saa skjønt et Digt han vied,
som er viet nogen Kvinde:

Hendes Navn imellem Mødres
vil som Rungsteds mellem Steder
lysende til alle Slægter
tolke hans »Lyksaligheder«.

I hin første Rungsted-Sommer,
under Himlens tætte Skyer
blev den ungdomsfriske Pige
Digtersindets Gjenfornyer:

»Du, min Hedevig, skal tale
kjækt til Stormen, saa den tier,
da skal Dig og Himlens Magter
prise høje Harmonier.«

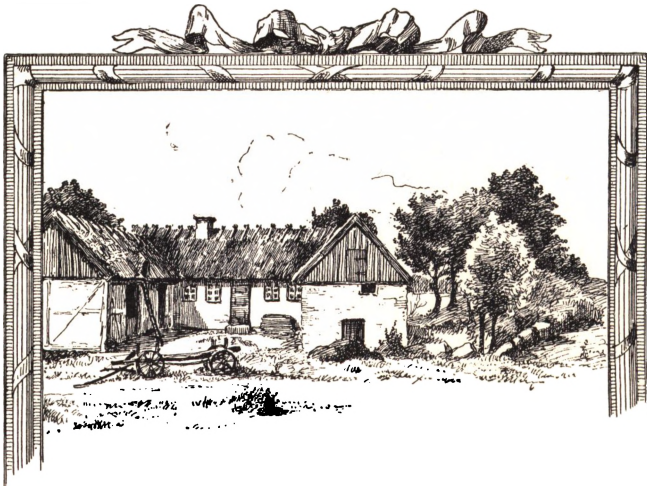
Men, da paa skjøn Valborgsdagen
Moderen laa bleg paa Baare,
randt, trods Skuffelser og Vaande,
Ewalds største, hede Taare.

Og de høje Harmonier
splintredes af Storm og Kulde:
Anna Hedevig og Ewald
mødtes mer ej over Mulde.

Hendes Lykke fik sin Bolig,
hans kun en Ruin i Gruset:
hun blev ført til Brudeskamlen, —
han med Magt til — Søbækshuset!

XIV.

Søbækshus.

Bækkens Løb er længst forandret,
tørret ind er Møllens Dam,
men i Dalens Tragt en Bygning
ligger skjult af Bakkens Kam.
Over Hjulets brede Fælger
høres mer ej Strømmens Brus:
som for hundred Aar tilbage
ligger ensomt Søbækshus.

Ensomt? — Nej, bag Haven gungrer
uophørligt Tog forbi;
dobbelt nu de tusind Skibe
pløjer Øresundets Sti.
Ensomt! Ak — Alt er forandret.
Her er Intet nu som før:
Sjællandskysten lagdes øde
lige op til Helsingør.

Vaaning byggedes ved Vaaning,
Badebro ved Badekro;
mens forædte Matadorer
slentrer om i døsig Ro.
Hvor er hele Skjønhedsfylden,
Poesiens Fuglesang?
Spørg de Folk, som gjorde Kysten
til en Gade, milelang.

— — — — —

Bækkens Løb forlængst er standset,
ligervis er Møllens Hjul:
Endnu Søbækshuset ligger
nede under Bakkers Skjul.

— Jeg i denne Have fritted
alle runkne Æbletræer:
Har I set vor største Digter,
pint og saaret, vandre her?

Hørt ham raabe efter Frelse,
da ham Mennesker forskød?
Hørt ham spørge: Himlens Hersker,
hvad var det, jeg mig forbrød? —
Læst det Digt, han skrev herude
om hint Muldyr, som led Nød —
til fra jordiske Barbarer
frelste det den — milde Død?

Søbækshuset paa en Skraaning
ligger og har Fald mod Bækken,
dér, hvor engang Hjulets Klapren
lød fra Gry til Aftenstund.

Og i Stedets nordre Stue
flytted ind man Rungsteds Sanger,
da for vildt han havde sværmet
i det nære »Rungstedlund« —

Tinged ham i Kost og Pleje
her i Almuesmandens Bolig, —
fjernt ej fra de grønne Skove,
derimod fra Guldet rødt.

Og saa krank blev her hans Skjæbne,
saa ydmyget her hans Stolthed,
at alt Haab, al jordisk Lykke:
Alt for ham her syntes dødt.

Det er sagt, og det er skrevet,
at hans Lod var ej saa ilde, —
at hans Lidelseshistorie,
den var lysere af Text.

Men, for Himlen, tro det ikke!
Hvilke Skud vi end skal frede
fra vor Grandsknings rige Verden —
und ej dette Fremtids-Væxt!

— — Lav var Stuen, simpelt Bordet,
hvor han sad paa sin Terrasse,
hvor man gennem Dørens Aabning
mødte Digteren — ej hans Blik.

Thi mod Brystet laa hans Hoved,
det, han mægted ej at rejse,
naar i Ny og Næ en Fremmed
ind til ham i Stuen gik.

Og dog skjulte han sit Tungsind
for nysgjerrige Profane,
naar han formede undseelig
Hjertesukke paa Latin;

Naar han skjulte det for Verden,
hvad den mindst ej vilde skjule,
at hin store Mestersanger
bygged paa sit Livs Ruin!

Ham man gjorde saa umyndig,
at man undervejs lod aabne
Brevene, hans Venner sendte:
Hvilken moderlig Censur!

Tænk ham: hjælpeløs, elendig,
syg paa Sjæl, og brudt paa Legem,
ensom, skuffet, tiggerfattig —
i den yppige Natur!

Tænk paa det! — og lign hans Kaar saa,
hvis du vil, ved Almis-Lemmers,
Daarekiste-Delinkventers —
og du Texten »lys« vil se.

Tænk paa det! — og hør hans Sange
vældigt svulme for dit Øre,
himmelsk-dyb hans Sjæle-Ode
bruse midt i Verdens Vel

Tænk paa ham! — vort Sprogs Fornyer,
med saa dansk, saa fint et Øre,
med et Hav af Digtning Fylde,
før ej anet — aldrig naet:

Tænk paa det — og slyng din Harme
mod en Slægt, saa sløv, lavpandet,
at den af hans Væsens Ildhu
neppe har en Gnist forstaaet!

XV.

Tre Høje.

Der er en Ladeplads ved Elbens Bred,
hvor Skipperen sin Skude kan fortøje,
— ukjendt for os er baade Navn og Sted —

Og tæt derved den »yndigste blandt Høje«.
Her straalte det med overjordisk Glød,
med salig Ild engang i Ewalds Øje.

Mens Vinen flammed gylden, Solen rød,
han drømte dér den saligste af Drømme,
og alle Engletoner for ham lød.

— Der er en Bro i Øresundets Strømme,
for Fiskerkvaserne et Tilflugtssted,
naar Storm og Bølger jager uden Tømme.

Der er en Høj — halvt skjult, helt tæt derved —
hvert Barn i Danmark nu dens Navn vil kjende:
dens Jord er viet, hellig er dens Fred!

Her sad han — lige langt fra Ven og Fjende —
og priste Jorden og dens gyldne Høst,
til ogsaa denne Salighed fik Ende, —

Til længere mod Nord paa Sjællands Kyst,
han havnede med Graad i Søbækshuset.
Da var forbi den korte Sommers Lyst!

Og var paa »Højen« før hans Sjæl beruset,
paa »Sletten« nu han fik sin Hverdagsplads,
og Luftkastellerne — de sank i Gruset!

Vel saa' for dybt han stundom i sit Glas;
hans Ryg blev bøjet, og hans Mod blev knækket; —
han var dog født til Fyrste paa Parnas.

Og havde Lykkens Fugl end tidt ham gækket,
han higed opad nu, som altid før —
skjøndt Flyvefjerene forlængst var stækket.

— Os Sagnet melder, at fra Helsingør
han fik en hel Soldatertrup som Gjest,
og Gjæsterne fandt Skovl og Trillebør.

Det blev for Digteren en sælsom Fest,
da Skaren trilled sammen Jord og Grus
og runded Bunken, som de kunde bedst,

Ved Gavlen lige op mod Søbækshus.
— Saa rejste sig en Ewaldshøj paany,
der signet blev af Bølgegangens Brus.

Tidt Sangeren paa Højen maatte ty;
han planted Hassel dér — og Hyld og Alm —
maaske med Tanken om et Fremtids-Ly.

Og naar saa Stuens Luft blev ham for kvalm,
da søgte han deroppe Lysets Væld
og lytted dér til Bedeklokkens Malm, —

Til Møllehjulet under Bakkens Hæld,
til Røgterdrengens monotone Vise,
til Kvægets Brølen, naar det led mod Kvæld.

Og han, der aldrig fandt paa Jorden Lise,
hvis Vej var Sygdom, Fald og Nødens Tugt,
trods Smertens Lov, han Livet turde prise.

Vi hørte Højsangstenen, som tog Flugt:
ved Elben hist; — i Rungsteds Rosenskygge! —
I Søbækshuset — ak! — var Ilden slukt.

Dets Høj fortæller ej om Ewalds Lykke!

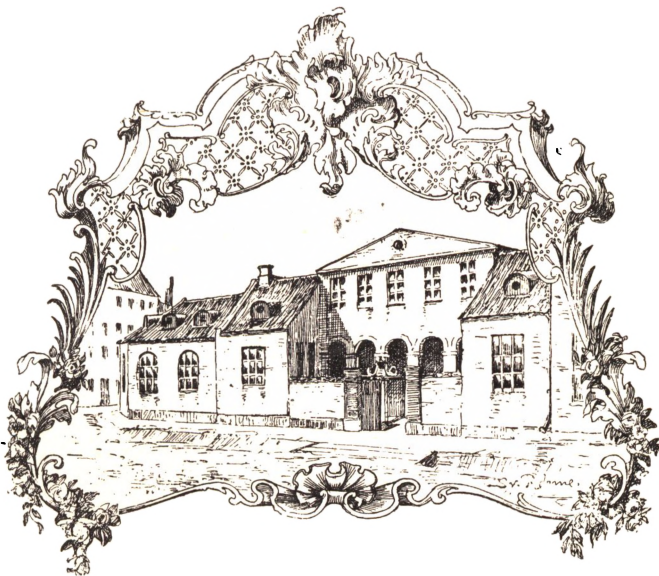
Jeg selv har siddet med bevæget Sind
paa Bænken dér, hvis Fjæl i lange Tider
i Træets runkne Stamme »voxed« ind.

Jeg rørte Træets Bark med nænsom Haand:
De rige Syner for mit Øje glider, —
og for mit Øre suser Ewalds Aand!

Mens Nyt og Gammelt nu om Magten strider,
da maner os vor Fortids store Sjæle
og vier ind os nye, stærke Tider: —

Min Slægt! de vorde skal dit Eftermæle!

XVI.

Anne Kirstine Skou.

Om En, som kunde skjænke
sin Trøst til Lidelse og Trang, —
som først ej maatte tænke
paa egen Hæder eller Rang, —
om Tømmermandens Enke
jeg synge vil en Æressang.

Og glemtes allesinde
hun af det hele Digterkor,
den hjertevarme Kvinde,
hvis lille Gjerning blev saa stor, —
hun rejses skal et Minde,
i dybe, varme Takkens Ord.

Thi havde ej hun levet
og plejet ham, til Øjet brast,
da var der neppe blevet
forundt saalangt ham Aftenrast,
at »Fiskerne« var skrevet
og »Christian stod ved højen Mast«.

Og vandt han Manddomsfylde
paa sit det vilde Ungdomsliv,
saa dobbelt vi kan hylde
hans Aand — og Vid — og Skaberbliv,
da ved vi, hvad vi skyldte
hans Værner, den beskedne Viv.

Hun hyggede hans Stue
med Blomster og med Billedskat.
Og skjælmsk ved Ovnens Lue
han leged med sin hvide Kat,
skjønndt dybt han maatte grue
for Gigtens Vaande Dag og Nat.

Hun saa', han maatte lide
langt mer end alle Andre led;
hun sad ved Lejets Side,
naar Tiden altfor trælsomt skred,
og gav ham Kaar saa blide
som nogen Moders Kjærlighed.

Til hende vil jeg skjænke
min Hyldest her i denne Sang:
Hvor tidt paa ham vi tænke,
hun mindes skal paa samme Gang —
saa Tømmermandens Enke
skal naa Historiens Hædersrang.

XVII.

Balders Digter.

Over Scenens Brædder »Balder« gik,
og Spillet var altsom bedst.
Sin Løn — den sildige — Digteren fik
af klappende Hænder, af tindrende Blik,
af Kongehuset som Gjæst.

Det »Leve«, der for hans Øre lød
i Begejstringens ærlige Rus,
det blev for hans Sjæl saa livsalig en Glød,
det vakte hans Kraft, som syntes død
derude i Søbækshus.

Saa holdtes der Fest ved Midnatstid,
hvor han blev til Højboards sat;
og maatte end halvt han bæres did,
hans Ild og Lune og sprudlende Vid
just spillede denne Nat.

En Kunstners Fest, med Hothers Brud
ved Digterens højre Haand;
hvor nye Planer klækkedes ud —
hvor Ordet klædtes i Højtidsskrud
af Ungdom, Skjønhed og Aand!

Ja, han, den stakkels syge Poet,
der sejred ved »Balders Død«, —
der havde sin egen »Fuldendelse« set —
ham syntes ved nye Kræfter beredt
en Gjerning i Fremtidens Skjød.

Over Scenen gik »Balder« stolt paany,
og vide spredtes Digterens Ry
af hele det fyldte Hus.
Var det Sommersolehvervets Gry
paa Foraarets vilde Brus?

Og Hæder og Mønt i Følge kom
til En, hvis Væren for begge var tom,
til En, der var ussel og svag, —
til En, der længst havde faaet sin Dom
som hjælpeløst Samfundsvrag.

Nu følte med Et han paa Fremtiden Tro:
de kuede Spirer begyndte at gro,
og hans »ensomme Hytte« blev smykt —
og en straalende, syvfarvet Regnbuebro
han fik sig til Fremtiden bygt.

— Da var det, han mødte hin unge Student,
hvis Navn og hvis Hjem blev lige bekendt
udover vort danske Land:
Da var det, Knud Lyhnes Hjerter blev tændt
af den hellige Ewald i Brand.

Hin attenaars Knøs, med det fyrige Sind,
som blev til Muserne viet ind
under Sang og ved fulde Glas,
hvis Øje fik Smerternes Digter at se,
fik han selv, i sit »Hus«, i sin egen Allé,
et lysere Lykkens Parnas?

XVIII.
Vaagne Nætter

Det saa' han klarlig i sin Rude,
at Solen sank:
den Jordens Sol, han elskede derude,
saa stor og blank.

Det saa' han, snarlig lagt tilbage
var Rejsens Fart:
hin Livets store Rejse-Sage
af sælsom Art.

Det fatted han, at Graven stirred mod ham
med aabent Svælg,
mens aldrig Lidelsernes Kalk forlod ham
Søgt eller Helg.

Og medens Rygtets Fugle bragte vide
hans Digternavn, —
bag Kamrets Vægge blev hans dybe Kvide,
hans Sorg og Savn.

Ja, Timer kom, og Timer gik,
mens alle Smerter blev;
men lige sjælfudt var hans Blik
og det, som Pennen skrev.

Og lige himmelsk, lige dybt
var Øjets Vemodsskjær —
skjøndt han Forraadnelsernes Krypt
var mer end Himlen nær.

Og skjøndt den marterfulde Gigt
hans Legem bøjed krum,
der var dog i hans Afskedsdigt
en Kraftens Hovedsum.

Den Kraft han havde Stævne sat,
da han en Vennehaand
lod forme i en søvnløs Nat
hint Billed af sin Aand, —

Da han i en gigantisk Sang,
i mer end stolte Ord,
gav i en Overhymnes Klang
os sit Farvel paa Jord.

Der var et helligt Sabbathssyn,
et Ørnens Vingefang, —
mod Død og Grav et trodsigt Lyn
i denne Svanesang:

»Udrust dig, Helt fra Golgatha,
Løft høit dit røde Skiold!
Thi Synd og Skræk, du seer det ja,
Angribe mig med Vold.

Udstræk dit Glavind i din Harm
Mod dem, som trodse dig!
Nedstyrt dem med en vældig Arm
Fra Lyset og fra mig!

Da skal jeg, sikker ved din Haand,
Ei frygte Døden meer,
Men offre dig min frelste Aand
Paa dens nedbrudte Leer!«

XIX.

Døden.

Saa kom hin Dag, hvis Gru er stor,
ja større end al Gru paa Jord,
som Synd og Sot kan avle, —
som tager al vor Slægt i Favn
og sletter ud hver Enkelts Navn
paa Livets Verdens-Tavle.

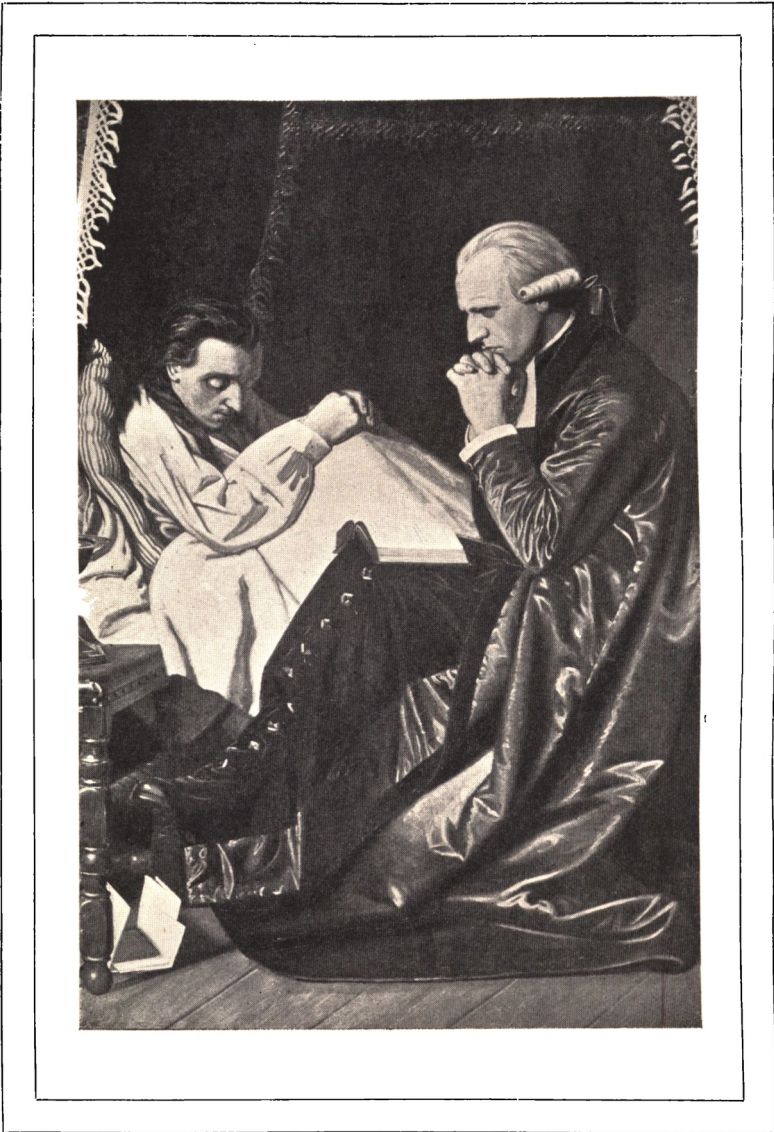
Saa kom hin bitre Dødens Dag,
da tabt er, som den Svages Sag,
den Mægtiges, den Stærkes, —
da Kongesøn og Tiggerpjalt
bli'er ligestillet, — og da Alt
af samme Bøddel mærkes.

Den Dag, der er saa rædselsfyldt,
at Alt, hvad Slægten har forskyldt,
mod den kun Smaat tør regnes.
— Er den for al vor Skjændsel Dom,
den selv som Skjændslens Hovedsum
skal først og sidst betegnes.

— Saa kom hin Dag til Sangerens Kvist,
der slukte Øjets Guddomsgnist
og dræbte Læbens Varme, —
der tog ham i sin Varetægt,
mer faderligt end Folk og Slægt,
med Dødens visne Arme.

Han kjendte Vennerne ved Navn, —
han følte Lindring for hvert Savn, —
og Smertens Orm uddrevet.
Han saa' sit eget Jeg i Spejl:
nok af Forvildelser og Fejl
i hvad han havde levet;
men ønskede, med ærlig Grund,
ej af sin Digtning's gyldne Fund
det Ringeste uskrevet.

Ved Lejet var hin Præstemand,
hvis Røst, tidt mere haard end sand,
ham tugtede i Nøden.
Nu var det Vennen kun, der sad
og hjalp ham, da hans Læbe bad,
imens han stred med Døden:

»O Herre, forund mig Lise og Roe!
Men revser du mig med Smerte,
Da lær mig at taale, og bede og troe,
Og Jesus opfylde mit Hjerte!«

*

Jeg ved paa Jorden ej levende Raad,
saa tag mig, du Stærke, du Vise!
Som Barnet jeg kommer med Tak og med Graad
dig, vældige Fader, at prise!

*

O, rens mig for Synd og hvad jeg forbrød,
du Godhedens Væld uden Lige!
Saa frygter jeg ikke den grufulde Død,
hvis Magt ligger knust i dit Rige.

*

Drag, Jesus, fra Mørket mig hjem i din Favn,
du holder jo Alt, hvad du loved!
Der lyser en Sol med Alkjærligheds Navn —
mod den vil jeg bøje mit Hoved.

Men, Danmark, dyre Moderland!
Hans Hjertes Ild, hans Dignings Brand
du begge skal højlove:
i Bondens Hus, i Kongens Gaard, —
hvor Bølgen imod Stranden slaar, —
hvor Markens »gyldne Dynger« staar
bag Rungsteds lyse Skove!

XX.

Den sidste Rejse.

I Skindergade ved det snævre Pas,
som fører ind imod Ulfelds Plads,

Han laa paa sin Seng, opsvulmet og hvid,
da endt var hans sidste svære Strid.

Fra sin fattige Kvist til en rigere Sal, —
fra selvbestaltet Spidsborgermoral;

Fra Nød og Kummer, fra Kjævl og Nag
havde frelst ham den store Flyttedag;

Havde frelst hans evige, sejrende Aand
fra det »Ler«, som laa med »Messias« i Haand.

— — — — —

Saa samledes man i det snævre Pas
for at følge til Rundekirkens Plads.

Og ham, man i Livet for Brød gav Sten,
man tilkasted i Døden et Hundeben:

»Til Graven ham hele Danmark bar«;
men Danmark var — — sex og sexti Par!

Og siden blev Benet en Oxekrop,
da historiske Penne fik pudset det op!

— — — — —

Og unge Piger til Graven tren
med Foraarets tidlige Blomstergren,

Mens Libertinerne raabte: Tvil!
saa er da det Helvedes Leben forbi!

Og kjendte de ej ham som »Dannerskjald«,
de kjendte desmer hans Fejl og Fald.

Selv Madammerne vidste, hvad han havde gjort,
da ham stængedes Hospitalets Port,

Og klafred om ham, der Natten i Ring
havde faret i Skidenstræde omkring;

Om ham, der raabte i vildene Sky,
saa Vægteren tilsidst maatte unde ham Ly!

— — Mon ej han tørsted bag Kistens Fjæl?
spurgte mangan rød-blisset Kræmmersjæl.

Men over den hele Begravelsesfærd
har bredt sig saa mægtigt et Sørgeskjær,

At det kjendtes igjennem hundred af Aar
saa vidt og saa langt, som Danmark naaer.

Og det kan ej raabes og vidnes for tidt,
»hvor Faa har formeget, og Færre forlidt« :

Her var det, Rungstedfuglen led Nød;
her »Hedelærken« fandt Hungersdød;

Her Undermaalerne stod paa Post,
at ej Barmhjertigheds Husmandskost

Serveret blev i en dybere Skaal,
end Fattiglemmerne fik til Maal.

— — — — —

— — Men truer engang saa Historiens Dom,
man ynder i Danmark at vende om, —

At aabne et Lexikons Stor-Alfabet
for hver miskjendt, hensovet Landsprofet, —

At rejse Geniet, man havde skjændt,
som Soningsoffer et Gravmonument!

=====

XXI.

Graven.

Men sløver dig Tirade paa Tirade,
der ruller mod dig som en Strøm af Nitter,
og væmmes du ved Mængdens Fjas og Flitter,
dens hvileløse Jag paa Alfargade, —

Saa dvæl en hellig Kvæld ved Stenens Flade,
der dækker »Skaldens« Grav bag Kirkens Gitter, —
en høstlig Kvæld, mens Solen dæmped titter
til Graven gennem Grædepilens Blade.

Hold Mindets Højtid dér ved Skumringstide,
og lad hans Sekel for dit Øje drage —
og vort, det nye, som til Hvile ganger:

Da toner det ved Kirkekorets Side,
da drømmer du dig, Slægt for Slægt, tilbage
og mødes med hin dybe Mestersanger!

»Udødelig han selv, hans Sange bleve« —
de Ord Alverden skal i Stenen se!
Men lever han — saa lever med hans Ve:
hans Nødens Jammersminde, rejst i Breve.

Og Den fortjener vel i Død at leve,
hvis Liv var ofret, viet en Idel!
Derfor har hundred Vintres Slud og Sne
ej slettet, hvad hans Samtids Hænder skreve.

»Udødelig« — det gløder i mit Indre!
»Udødelig« — det klinger paa min Tunge!
»Udødelig« — det lyser i mit Syn!

Maa denne Skrift i Alles Øjne tindre!
Hver graanet Ung, I Graa, som end er unge,
hør Aandens Vingesus — se Tankens Lyn!

XXII.

Den levende Digtning.

Den levende Digtning
vil tænde i Sjæle,
om end Skriften af Ælde
er udslukt og bleg.
Mens Slægt fulgte Slægt,
og det Gamle blev styrtet, —
trods Solenes Skiftén,
Ewalds dog steg.

End klinger saa ny
hans Værks Overture *),
som skrev han den under
den elektriske Glød —
og ikke et Par
Decennier forinden
paa Rheden Skjærtorsdags-
Kartoverne lød.

Men vi, som har grandsket
Oldtidens Rester
og Stjernernes Veje
om tusinde Aar, —
har vor Grandsken ham skjænket
den Æresoprejsning,
som Nationen har skyldt
hans Elendigheds-Kaar?

Vi har bragt ham tilsæde
nær »Fiskernes« Scene —
ham hyldet ved Kirkens
ærværdige Mur —
og rejst ham en Støtte,
hvor Bølgerne vælte
mod den dejligste Strand
i den store Natur.

*) Fortalen til »Samtlige Skrifter«, dat. 14. Febr. 1780.

Men blev ej vort Øje,
vort Mæle og Øre
opladt af hans »Effatas«
hellige Ord, —
saa faar, trods hvert Minde
i Malm og i Marmor,
vi Dom med den Slægt,
som saa' ham paa Jord.

Han kom til en Verden,
der laa i det Onde,
og det Onde var Frasernes
udtraadte Text:
en Digtningens Verden,
hvor Træer var — Buske,
hvor Dværgene maales
til Kæmpernes Væxt.

Han kom, som vi ventede:
en Døber Johannes,
der indvied det nye
Aarhundredes Kor;
der ikke blot sang
om de højeste Himle,
men som elskede vankundige
Stakler paa Jord.

Og de Skoler, som rejstes,
Kulturen til Fremme,
den menige Mand
og Landet til Gavn, —
dem saa' han i Aanden,
de er bygt i hans Tanke,
om hans Pen og hans Tunge
ej laante dem Navn.

— Lad os prise det Land,
hvor hans aandige Syner
over Menneskealdre
og Tider har spændt,
og øge det Baal,
de Oplysningens Bavner,
som hans mægtige Genius
i Danmark har tændt!

Hvis Den er den Største,
der gi'er Livet, som Indsats, —
saa rejses der aldrig
Tvivl om hans Rang:
Al timelig Velfærd,
al borgerlig Hæder —
han fornægted det helt
for sin mægtige Sang.

Hvis den er den Første,
der Et kun kan kaare,
der vied sin Sjæl
til en eneste Sag, —
ja, saa kan de strides
om Rang og om Baner, —
han bli'er dog den Første
til Dagen idag!

— — Jeg har sunget min Sang
om vor Digtning's Gjenføder:
Maa den lyde til Landets
alleryderste Krog!
og forplante den Ild,
som mig flammer i Sjælen,
som har lutret min Digtning
og beaandet mit Sprog!

Kjøbenhavn 1900
Bianco Lunos Bogtrykkeri